

ստացան արծաթեալ մեղալ, հինգ տասնչորսները
այն է՝ Կարսամիշեկը Ալիմենիօ, Պերեցերէց, Վիլա-
խով և Սամօյլէնիօ ուղարկվում են թագաւորա-
կան հաշվով համալսարան, զիսաւորապէս բժըշ-
կական և մատենատիկական Գակուլաշէտները,
իրանց սեփական ցանկութեամբ։ Բայց սորտա-
նից երեքին (Եպրամիշեվին, Ալիմենիօվին և Ու-
րեգերէյին) առաջարկված է օժանդակութիւն
տալ համալսարան ճանապարհորդելու համար,
իսկ երկուսին (Զերնիկօվին և Ազարբէկօվին)
հաշվակած է իւրաքանչիւրին տալ միանուագ
100 րուբլ օժանդակութիւն, ուսումնառութեան
համար հաւաքիող գումարներից։

ՎԱՐԴԱԿԱԿԱՆԻՑ մեղ պրում ևն յանիսի
12-ից որ մինչև այն օրը այն կողմերում անդա-
դար անձրեներ էին զալիս, այնովէս որ տառ-
ւոտները և գիշերները շատ ցուրտ էր լինում և
հարկաւոր էր տաք չորերը հագներ. Խառիկ սա-
րերում ձիւնը դեռ հալված չէր: Այն կողմերում
միծ տառատութիւն է, գարին և ցորենը սկսել են
հաջու Առատակ սորենն էլ միծ յորսեր և տալլի:

վԱՅԻԿԱՎԱԼՍԵՑ մեղ գրում են՝ «Ձերջին
ժամանակները մեր քաղաքի բանկը շատ մեծ
դժուարութեամբ մասնաւոր անձանց գումարներ
փոխէ առաված քանդիմ զիրեկտօրը, խորհրդի ան-
դամները և մի քանի Նախաւոր անձնուք լայն
կրեդիտ ունեն բանկում, քայլ հասարակ մահ-
կանացուներիս կրեդիտ ունենալը մեր բանկի
մէջ գրեթէ անհասանելի է»:

վԱՂՈՐԾՈՎՈՏԵՅՅ սազ կրում և՛ ՀՅՈՒՆՔԻ
6-ին Վազարշապատ գիւղի արական սեռի աշա-
կերտաց դպրոցի քննութեանց լուրը լուսածին
պէս, շատապկցի գեպի նոյն դպրոցը. Մանուկ-
ները մեծ տաշապկութիւն են արած և անկա-
րելի է չը գնահատել պ. պ. Գառնեանց և Սար-
գիսի գնահատեանց ուսուցիչների աշխատաթիւնները:
Ցանկացի է որ և հոգաբարձութիւր նոյնքան աշ-
խատէին, որքան աշխատամէեն ուսուցիչները»

Գառա 0901Ն զիւղից մեկ դրու և որ այդ
գիւղը մինչև այժմ ոչ մի ուսումնարան չունի:
«Հատ ժամանակը չե սորանից առաջ, զրումէ մեր
մելոց յետոյ, թողիցին Սուբամ, առա
լելու ուսումնարանը»

թղթակիցը, զիւղին եկեղեցում վարդան եպիսկոպոսը մի քարոզ կարգաց, որի մէջ նախ և առաջ բացատրեց օձուն գլուղի բնակիչների ողորմելի դրութիւնը և յիշեց այս հարուածները, որ կրած են գիւղի բնակիչները իրանց շրջակայ հարեան ազնւականներից և ենթարկված են բազմագումար տուգանքներին: Այս բոլորը նոյն իսկ զիւղական լեզուավ նկարագրելուց յետոյ, քարոզիչը ասեց որ օձուն գլուղի բազկացած մի-

WORLDS OF SILENCE

— 15 —

բնակիչների տպագայ սերունդը տպիտութենից։
Այդ քարոզը թէև շատ խելացի և գործնական
էր, բայց ժողովրդի մէջ սկսեցին տրանջալ։ Իէկն
առում էր՝ ես որդի չունեմ, փողը ինչի տամ,
միւսը թէ՝ ես մի որդի ունեմ միայն, և նա էլ
ինձ օգնում է իմ դաշտի աշխատանքի մէջ, ինչ
հարկաւոր է ուսումնարան ուղարկել. . . Ողոր-
մելիները չեն հասկանում թէ մարդու միայն իր
համար չէ ապրում, այլ նոյնպէս հասարակու-
թեան համար և նոյն իսկ իւրաքանչյուր մար-
դուն օգտագուշ է երբ նրա համաքաղաքացիք
և համագլացիք լուսաւորված մարդկի լինեն։
Բայց չը նայելով այդ անհամաձայնութիւններին
արժանապատիւ հայրը մնեց ջանք է գործ գնում
իր նպաստակին հարմելու (համար)։

Յունիսի 21-ին Թիֆլիսի թատրօնում ներկոյացվեցաւ պ. Օպօջինինի «Գործեա Սարդարամա, ռաւսէրէն լեզուով. Հեղինակը մի թիփլիցի ռուս երիտասարդ է և նրա պիէսան, որ գրված է քանի մի տարի սրանից առաջ, արվեցաւ թէ Ա. Պետերբուրգում և թէ Մոսկվայում, բայց մեծ աջողութիւն չունեցաւ» Միտքը բաւական սուր է, պիէսան ունի մի բարոյական գաղափար, բայց իսկոյն երեսում է նրա մի քանի տեսարանների անկատ և անմշակ լինելուց, որ դեռ երիտասարդ և անփորձ հեղինակի գրչի ճնունդ է:

«Кавказъ» լրագիրը ստացել է յունիսի 22-ին հետևեալ հեռագիրը Ս. ՊԵՏՐԻ ՈՒՂԻՔ ուղաց փողոցից կուրքի կուրքի վրա։ Բուռաց բութի լոնդոնէ մաս երեք ամսով փոխանակելը արժէ երեք ամսի լրահանուց յօտպա։ Յ պետական կուսակցութեան կարշակը իրաւունք ունի հրատակական պատճամաւորների ժողովի հա

ընտրութեաների հրամաներ մինչև անդամ սեպտեմբերի 25-ին (նոր սովորվ): Այսպիսի նոր պատգամաւորների ժաղավը գուցէ, կը բացվի միայն նոյեմբեր ամսին:

ԹԻՒԹԻՒՆ

Ա. Պօլախց սուսպիր լուրերին հայելով Սղեան
է Փէսպիի և Միդհամի փաշայի կուստիցների
սքսորելը տագէս է բացատրվում: Արդահան
ուսմերտով վեր տանելուց յետոյ, ինչպէս յայ-
անի է մեծ յուզմունք կար Կ. Պօլսի մէջ.
Հեծիս ու իսլամը պահանջեց Սուլթանից որ
Միդհամի փաշան յետ կանչի որպէս մեծ-
եպուրոս Բայց սուլթանը մերժեց: Այն ժա-
մանակ աօֆթմաները ուղեցիլ են սպանել
սուլթանին, որ և փախել է պալատից Խօս-
Փօրի միւս ափը և իսկոյն հրաման է տուել
իսլամաւորել և աքսորել աօֆթմաներին և
Միդհամի կուսակցութեան պարագաւինե-
րին—Մեզ տիրապի լուրեր են հանում
թիւրբաց Հայաստանի Պարսկաստանին առհ-
անակից գաւառներից: Թէ Թիւրքիայի և թէ
Պարսկաստանի քիւրդերը տեհրանում են Հա-
յց զիւղերը, սպանում են բնակիչներին,
այնպէս որ շատերը փախչում են Պարսկաս-
տան: Տաճան և ինն Հայց զիւղեր Վասպո-
րականի նահանգում և Հինգ ասորց զիւղեր
բօլորովին ոչնչացրած են քիւրդերից: Եւ այդ
քիւրդերը համարվում են թուրբաց զօրք,
համարվում են Հայրենիքի պաշտամները:
Ըսթեցողի ուշադրութիւն ենք զարձնում
ներկայ համարի մէջ տապահ Առմաստի նու-
մակի վրա:

an omnious h

Ներքն (կամաւոր) սրբ չորս վագարչ զեղ կան
կը լցուեն վան և անտի կերթան բանակատեղին
որ բերկրին է, Ապագաի հարաւախողմն, ամենն
հայաբնակ գիւղեր կողոպտեցին բոլորովին, կի-
ներ և աղջիկներ առեսննեցին, վանքեր բոլո-
րովին յափշտակեցին, սուրբ տաճարներ ապա-
կանութիւնով պղծեցին. Ա. Հայաբնակ գիւղ չէ
մնացած այս կողմեր ուր որ քուրդ կամաւոր-
ների սաքերն կոխած են, բոլոր գիւղացիներն
լեռներ սարեր վախան ապաստանած են և կամ
այս և այն կողմ ցրուած. Ա. Լ կրնաք մակարե-
ան սոս-

ան զօր-
ասում է
մէն պա-
քները և
չե վերջը
յանձնած
ն տէրու-
մ որ եր-
ուութեան
ահմանա-
լած է որ
նաւորների
ամբ նախ
րի ժողովի
պէտք է
ոսկամիջո-
մինխատ-
թերը այն-
որ Մակ-
տրոդներին
պէս միա-
քով մար-
սկել նոր
որ անելու

րել թէ ինչ տեսակ վայրագութիւններ կը լինեն
զիւղերին մէջ, երբ վան քաղաքին մէջ իսկ, կու-
սակալին աշքին առջն քրտագրակի վրա կը կո-
զոպառւեն, չարաշար կը ծհծուեն հայելու վանի
մէջ բոլոր խանութներն և շուկայներն զացուած
են, ոչ ոք հայերէն չէ համարձակիր իւր տունէն
դուրս ելնել. զի շատեր կան որ իւրեանց բնա-
կարանի զուռին առջն իսկ կողովտուեցան. Այ-
դեստանցիներն քիչ շատ աւելի ազատ են քան
թէ բերդագաղաքին մէջ եղողներն. քաղաքի
եկեղեցիներն ժամերգութիւնն իսկ դադրած են.
ամեն մարդ իւր տունի մէջ փակուած, ֆերմերան-
գութիւնով կազօթէ որ ժամ յառաջ գայ Ուուսն
և ազատէ այս զժոխրմբեր վիճակէն. բայց նա
աւ այնչափ յամբաշարժ է որ խելզ վանցիների
համբերսութիւնն կը հատցունէ և յուսահատու-
թիւն կը պատճառէ. Ուուս վան մտած օրն մեծ
ուրախութիւններ և խնջուքներ պիտի անմն
վանի հայերն և այսպիսով իւրեանց քժոխային
թշուառութիւնի վրէմն լուծեն, թէ միջոցներն
ներին. Չը վիտեմ թէ զուք այս տողեր կարդա-
ցած ատեն բնչ կը զգաք. բայց վանցիների այս
զգացում աստիճան իրաւ կամ անիրաւ լինելն
մարդ չէ կարող վճռել, երբ իւր աչքով չէ տե-
սած այստեղի թշուառութիւններ և արտասուա-
կից չէ եղած. Ուուլ թուքքամոններն իւրեանց
զրասեղանի առջն կակտողիկ և առածգամիկան

Վանէն ոչ միայն Խուսաստան, այլ ո-
կաստան անցնելն իսկ անհնար եղած է
հայերին համար. զի թուքքերն կասկածել
հայերն լորեանց կրած անստանելի թշուա-
թիւններին համար հանրագիր կամ նամա-
տանին Ռուսաստան, Պարսկաստանի հ-
ալ անցագիր չեն ուզեր տալ, մեծ զժու-
թիւններ յարուցանելով. Ես մեկնեցայ Վ-
պարսիկի կարաւանի հետ. և թէն սահմ
գլուխն Քոթուսի առջև 6—7 ձիաւոր սատ-
ներ մեր վրա վագելով ձերբակալեցին զ-
հարցաքննութիւնի ենթարկեցին, բայց Հ-
ձակ և խոհեմ պատասխաններ տալով ազ-
ցանք, զիեթէ հրաշքով Սկզ հետ կը գտ-
մի բողոքական հայ քարոզիչ զոր Ամեր-
իկանիոնարներն վանէն կառաքէին Սար-
իւր համար անցաթուղթ. և յատուկ հրա-
զիր ալ առած լինելով կուսակալէն Երբ-
ձեռք եղած հրամանագիր կարգացին, Ս-
կայի անուն բաւական եղաւ ահարեկել
և մեր հարցաքննութիւնն վերջացունելով
կիւ, Վերջապէս հրաշքի պէս բան եղա-
զի մեզ ուզելիկց մի պարսիկ չէլիս ալ փոփ-
միջնորդելի, չարախօսեց մեր վրայով ուս-
ներին առջն.

Ալ այսուհետեւ վանէն Պարսկաստան
նեկն անկարելի եղած է ուրիշ մի պատ-

ալ. Պարսկաստանի քուրդերն օսմանեան սահմանագլուխն անցնելով կաւարեն և կաւերեն ամենն տեղեր. Օսմանեան հողին վրա եղող Պաշգալախ բոլոր հայաբնակ զիւղերն կօղոպտեցին. անօթի մնացած տղայներն և աղջիկներն կը հրաւիրեն մահմետական լինել. Ս. Բարթուղիմէ ոսի հարուստ և հնօրեայ վանքն կողոպտեցին բոլորովին և Ս. Բարթուղիմէ ոսի գերեզմանի քարն լինցունելով փորեցին և մէջ ապականեցին. Ալրդէն Վանէն Պարսկաստան (Ալմատա) անցնելը ճանապարհն Պաշգալան է. այդ էլ անանցելի եղած է այժմ պարսկական և տաճկական քուրդերին երեսէն. օսմանեան կառագարութիւնն ալ անկարող եղած է զսպել այդ քուրդեր. Ալ մնայ Քոթուորի ճանապարհն ուստի անցանք մեք Պարսկաստան. Այդ ճանապարհ թէն երկար, բայց նա ալ բաւական վտանգաւոր եղած է և օր ըստ օրէ վտանգն աւելի կը ծանրանայ. Զմեզ բերող պարսիկ կարաւանն բաւական բազմաթիւ հրացանակիրներ ունէր և մեզ դէմ ելնող քուրդ աւազակներն չը համարձակեցան յարձակիլ մեր վրա. Այս կարաւանն ալ իւր վիրջին երթնեկութիւն արած եղաւ և ալ չէ համարձակիր վերստին երթալ Վան, զի ժամէ ժամ' աւելի կը ծանրանան ճանապարհի վտանգներն օսմանեան հողին վրա և թէ արդէն վազուց բաղէշ զնացած լինելով, այդ Պարսիկ քարաւան սահմանած էր այս անգամ վերտդառնալ իւր տեղ. Ճետեազէս ալ այսունետե և ոչ մի ճանապարհով կարելի չէ հաղորդակցութիւն ունենալ Վանի հետ, մինչև որ ռուսներն տիրեն Վանին.

Times» լրագիրը ասում է որ գիտաւուն կար նաւատորմը ուղարկելու ժամանակարկել նորա ճետ 20,000 հոգուց բաղձ զօրք, բայց վճռվեցաւ ուղարկել նաւատառանց զօրքի:

Երիսելի մէջ Փրանսիերէն լեզուով հրապիվող «Le Nord» լրագիրը, որ համարվում ասց արտաքին գործերի մինիստրութեան պաշտօնական օրդան, խօսելով թէ ինչպէս է վերջանալ սկսված պատերազմը, առ է որ Ուուսաստանը միայն ուղավեաններին պանելու համար չէ սկսել պատերազմը, ոյնպէս յոյներին և հայերին պաշտպանելու քայլերը, ասում է լրագիրը, երկար գալատանձգում են թիւրքաց լուծի տակ, և աստանը ինքնավարութիւն չորհելով քույրին, իր շահերի ընդդէմ չէ կարող հաղթ և Փոքր-Ասիայում, իր երկրի և թիւրքիայի ուն շայաստանում հաստատել մի տնկախիշխանութիւն։ Հայերը առհասարակ հակեն դէպի Ուուսաստանը և նոյնպէս այն հառավ միշտ համակառութիւն կանենան ապդ պետութիւնը, որ նոյա կրօնական և յին նուիրական կենարօնը, Ս. Էջմիածինը, աստանի մէջ է գտնվում։ Հայոց իշխանունը, անկախ լինի նա թէ ուրիշ պետութիւն հարկատու, փոքր և թույլ լինելով, միշտ աստանի ազգեցութեան տակ կը զարմի, ոցնում է լրագիրը, և զարձեալ Ուուսաստաց պիտի ստանայ նա իր թէ բարձրական

ԿՈՄՄԵԴԻ

Մասվում է Թիֆլիսում «Մշակ»
գրավաճառանոցում: Գինը 30 կոպէհ:
Այլ տեղերից պէաք է դիմել հետ-
նյու торговлю Յ. Գրիկурова и К°,
Տախի:

91

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵԽ ԳՐԱՎ
ԵՐԵՎԱՆ

Յուլիսի մէկից սկսվում է «Փորձ»
երկրորդ շընանի մէջ ևս «Փորձը»
մի և նոյն աշխատակիցների գործակու-
«Փորձի» բաժանորդագինը ա-
Սարութուել կարելի է Տփիսիում
խօսի խանութումիր և Զ. Դրիգորեանին
գիմել խմբազին հատեւել հասցէով
«Պօրձ» իսկ արտասահմանից՝ Tiflis.

፩፭፻

ԿՈՄԵԴԻԱ. ԵՐԵՎԱՆ. ԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.

Հեղինակութիւն

Գ. ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆՑ

Ծախվում է թիֆլատում մՄշակ
գրավաճառանոցում: Գինը 30 կոպեկ:

2-5

„Φαρω“

ԱԶԳՈՅԻՆ ԵԿ ԳՐԱԿՈՆԱԿՈՆ ԵՌՈՄՍԵԱԾ ՀԱՆԴԻԾ

ԵՐԿՐՈՒԹ ՏԱՐԻ

Յուլիսի մէկից սկսվում է «Փորձ» օրագրի երկրորդ տարին։
Երկրորդ շրջանի մէջ ևս «Փորձ» պիտի հրատարակուի մի և նոյն ուղղութեամբ և
նոյն աշխատակիցների գործակցութեամբ։
«Փորձ» բաժանորդագինը ամենայն տեղ տառը ըստ ըլեբ է։
Սարսագրուել կարելի է Տփիսիումը՝ «Փորձ» խմբագրատանիլ, և Ենքիաճեանցի ծիսա-
ի խանութումը և Զ. Դրիգորեանի գրավաճառանցում։ Օտարագրագրացիք կալող են
և Խմբագրին հնակեալ հասցեով՝ Տիֆլիս։ Վե՛ Պեդակցիալ արական աշխատակից՝ Tiflis. Redaction du journal arménien «Pordz».

2. (5)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԵՐ

— Կօնդօնից հեռագրում են որ անզլիական
մինիստրութեան մէջ տարածայնութիւն կայ
տէրութեան կողմից պարզամենտից արենելեան
պատերազմի պատճառով պահանջելու կրեդիտի
չափի մասին, Յոյս կայ որ այդ տարածայնու-
թիւնը մի աջող ելք կանենայ:

— Վեց զբանաւոր նաւերից բազկացած անզ-
լիական նաւատորմը հառաւ յունիսի 21-ին (յու-
լիսի 3-ին) Բէզիկեան նաւահանգիստը, «Morn-
ing Post» լրագիրը հաւատացնում է որ այդ

3 0 3 S U P U P U H P P K U U U B

Лицо письма: Акимовъ, въ III упш. 2—2

Въ каммисюрнерный книжный магазинъ
Акоповъ, въ III уш у. 2—2

ХРЫНОВЫЙ ГОДИСТЫЙ СИРОПЪ
SIROP DE RAIFORT IODE
DE GRIMAULT & Cie

Средство это содержитъ въ себѣ югъ въ соединеніи съ сокомъ противу пинготныхъ растеній : хрѣна, ложечной травы и кressона. Предписывается врачами лимфатическими и золотушными лѣченьемъ вмѣсто тресковато-жира.

Каждый фляконъ, изъ зеленаго стекла, имѣетъ вытисненныя слова : Sirop iodé de Grimault et Cie, а равно и подпись ихъ вокругъ горлышка. — Продаётся во всѣхъ аптекахъ Россіи.

ՑՈՒՅՆԻՍԻ 27.

8 6 9 6 4 0 8 0 8 8

ΦΙΦΙΛΟ. 1877.